

De Padri-oorlogen.

Ons land heeft in het zuidwesten van Azië uitgebreide bezittingen, die wij in 't laatst der vorige eeuw grootendeels van de Oost-Indische Compagnie hebben overgenomen. Om ons gezag aldaar te behouden en te bevestigen, moest menige harde kamp gestreden worden. Vooral de volksstammen op Sumatra hebben ons handen vol werk gegeven. En nog kunnen we ons niet in het rustig bezit van het geheele eiland verheugen. Reeds sedert 1872 voeren we krijg met de Atsjineezen, en van onderwerping is nog geen sprake. Ook met de Padries, een anderen volksstam op Sumatra, hebben we vroeger een geduchten strijd gevoerd.

Eene episode uit dien oorlog is hier beschreven.

Het jaar 1833 was begonnen. Op het fort Van der Capellen, waar de dappere overste Vermeulen Krieger bevel voerde, heerschte vreugde. Immers de oorlog was geëindigd, en de jagers, die maanden achtereen zich de ontberingen en vermoeienissen van den krijg hadden moeten getroosten, zouden eerlang naar Batavia terugkeeren. Wel was het niet te verwachten, dat onze vijanden van straks op eens in warme vrienden veranderd zouden zijn: hoogst waarschijnlijk zou nog wel nu deze, dan gene kampong de tegenwoordigheid van militairen vereischen, maar dat de macht der Padries voor goed was gebroken, daaraan twijfelde niemand.

Toch kwam een onrustbarend bericht de vroolijke stemming verstoren. Twee soldaten, te Bondjol in garnizoen, waren, begeleid door acht koelies, een paar dagen vroeger naar een naburige plaats vertrokken om levensmiddelen te koopen. Deze menschen werden gewoonlijk uit de bevolking geprest, en

moesten zonder belooning behulpzaam zijn tot het dragen van vaten en balen. Onderweg hadden zij de beide soldaten aange-grepen en vermoord, het geld, dat die bij zich hadden, geroofd en de vlucht genomen.

Die daad moest gestraft worden. Aan het hoofd van vijfen-zeventig man ging Krieger op weg om de schuldigen op te sporen. Het mocht hem evenwel niet gelukken; ook de hoofden, door Krieger opgeroepen, verschenen slechts gedeeltelijk. De overste trok verder naar de kampong Pisang; daar vernam hij, dat de bevolking reeds eene vijandige houding had aangenomen. Des nachts zag men op de omliggende hoogten vuren branden, een stellig teeken van opstand.

„Zeg aan het hoofd der Kafirs” (ongeloovigen), zoo luidde eene boodschap van de opstandelingen, „dat noch wij noch de bevolking van Bondjol voortaan iets meer met hem te doen willen hebben; dat de Hollanders zich ijlings uit de voeten moeten maken, als hun het leven lief is, want dat wij anders zullen komen om hen het land uit te jagen.”

De onzen wisten nu ten minste, wat hun te wachten stond. Maar wat zou Krieger doen, om zich te redden uit den gevaarlijken toestand, waarin hij zich bevond? Hij besloot, zich met zijne zwakke strijdkrachten in kampong Pisang te versterken, en te trachten een bericht te zenden naar het fort Van der Capellen, om vandaar levensmiddelen, krijgsvoorraad en meerdere manschappen te krijgen. Nog eer hij dit beproefd had, werd hem bericht, dat het kleine garnizoen van Bondjol door de inlanders was overvallen en vermoord.

De opperwachtmeester, een kloek Javaan, die met vier inland-sche ruiters en vijf jagers werd afgezonden tot bezorging van

de brieven naar het fort, vond den ganschen omtrek bezet met talrijke benden Padries, en kon dus zijn last niet volvoeren. Krieger moest thans met zijne dapperen eene uiterste poging wagen; te Pisang blijven was onmogelijk: men had geen' leef-tocht voor drie dagen meer. Met de voormalige bezetting van Pisang had hij vijf officieren en tachtig manschappen, voor de helft Amboneezen, onder zijne bevelen. Deze kleine schare moest een waagstuk ondernemen, zoo stout, als men zich slechts voorstellen kan. Er was geene andere keuze.

„Mannen,” zei de Overste, toen zijn volk aangetreden was, „door het onverwacht uitbreken van den opstand zijn we in 't nauw geraakt, alle toegangen tot de vallei van Pisang zijn door de Padries bezet. Hier blijven kunnen we niet; we zouden moeten doodhongereren, of als de laatste patronen verschoten zijn, levend in de handen van een wreeden vijand vallen. Hoe hachelijk echter de toestand is, als ge stipt mijne orders volgt, zullen we met Gods hulp er ons wel uit redden.

Over een kwartier gaan we op marsch. We hebben een afstand van twaalf uren af te leggen, en veel rust zal de vijand ons wel niet laten. Niemand mag, behalve zijne wapens, eenig ander kleedingstuk meenemen dan de kapotjas, opgerold over de schouders. Zorgt goed voor het laden van uwe buks, en weest spaarzaam met kruit en lood. Denkt er aan, dat we ons misschien door duizenden moeten heenslaan, en dat elk schot raak moet zijn.

't Zal een warme dag zijn, maar, als ge u goed gedraagt, een dag zoo roemrijk, als alleen mijne jagers er een kunnen beleven. Dus tot aanstonds.”

„Leve de overste, hoera!” riepen allen, en snelden heen om zich voor den marsch gereed te maken.

Tegen half acht stond de kleine schaar reisvaardig. „Voorwaarts-marsch!” sprak de Overste met heldere stem.

En wel werd het een warme dag! Nauw heeft de kolonne den bergpas verlaten en is zij in de vlakte afgedaald, of rechts en links komen de Maleiers voor den dag. De onzen vormen een halven kring; reeds schieten de vijanden hunne lontgeweren af, echter zonder schade te doen. Bedaard trekken de jagers verder. De Padries schreeuwen als razenden; hunne voorvechters, kenbaar aan hunne witte kleeding, die tegelijk het zinnebeeld hunner priesterlijke waardigheid is, komen al nader. Met moeite weerhouden de onzen zich van schieten. Eindelijk, nu de voorvechters stoutmoedig dichtbij zijn gekomen, klinkt het kommando: „Vuur!” Tachtig buksen knallen, tachtig Padries vallen. De vijandelijke bende stuift uiteen, om evenwel aanstonds den aanval te herhalen.

Daar ginds is de doorgang versperd door kuilen en omgekapte boomen: daar is de ondergang der onzen zeker. Krieger gelast de paarden, die men bij den teugel leidt, los te laten; de Padries snellen ze achterna, en middelerwijl zijn de versperringen overschreden. Het pad wordt bijna onbegaanbaar door de menigte struiken en slingerplanten; men moet bergopwaarts, terwijl rechts en links uit de hoogte zware steenen en geweerschoten vallen. Toch wordt de hoogte bereikt, en Krieger gunt zijnen helden een oogenblik rust. Reeds telt hij twaalf gekwetsten, en zijn vijf man gesneuveld.

Aan de nederdaling van den berg zijn niet minder gevaren verbonden: opnieuw heeft de vijand zich verzameld, en steenen

en gewerschoten zetten hun vernielingswerk voort. Vier dooden vallen. Wie gekwetst of vermoeid nedervalt, is er zeker van, dat hij aanstonds door den woedenden vijand vermoord zal worden. Aan het opnemen van gekwetsten valt niet te denken: ieder heeft genoeg te doen om zijn eigen lijf te bergen, ofschoon menig krijgsmansoog een' traan laat glippen bij het zien van een' kameraad, dien men aan zijn lot moet overlaten.

Aan den voet van den berg moet een riviertak doorwaad worden; dat is voor de vervolgdten eene welkome gelegenheid om hun' dorst te lesschen, om de afgematte en gewonde leden te verfrisschen. Weer gaat het verder. De vijand dringt aanhoudend op. Nu trekt men op een kampong aan, en dat ook daar de ontvangst niet vriendelijk zal zijn, blijkt hieruit, dat de weg overal voorzien is van ranjoe's, dat zijn bamboestengels, die even boven den grond uitsteken en waarvan de punten in het vuur verkoold en door die bewerking ijzerhard geworden zijn. „Den dood aan de Kafirs!” gilt de kampongbevolking, hare geweren losbrandende. Zwijgend marcheeren de onzen verder; zij bepalen zich er toe elk, die het hoofd boven den aarden wal uitsteekt, een wissen kogel toe te zenden.

Zoo wordt de bange tocht vervolgd. Nauw is het eene gevaar overwonnen, of een ander vertoont zich weder. De manschappen lijden verschrikkelijk. De meesten zijn schier niet meer in staat zich voort te sleepen; de aanvallen des vijands moeten zij bijna onbeantwoord laten, want de armen worden te zwak, om de buks omhoog te heffen. Toch blijft de orde bewaard. Kriegers bevelen worden stipt opgevolgd. Valt een soldaat neder, dan vraagt hij zijn' makker, hem als laatsten vriendschapsdienst dood te schieten: hij wil dit liever dan levend in de handen der Maleiers vallen.

Luitenant Perk van Lith zinkt, uitgeput van vermoeidheid, neer. Zal ook hij hier moeten sterven? Neen, daar komt zijn Javaansche bediende aan en neemt zijn' meester op de schou- ders. Straks is de officier weer wat opgefrist. Een paar uren later trapt de Javaan op een ranjoe en verwondt zich den voet zoodanig, dat hij niet meer loopen kan. Nu neemt de luitenant zijn getrouwen Javaan op den rug en blijft hem dragen, totdat het doel van den tocht is bereikt.

Tegen den avond nadert Kriegers heldenschaar den hoofd- kampong van het distrikt, die aan alle kanten omgeven is door eene aarden borstwering, van bamboekokers voorzien, waarin geweerloopen blinken. De schoten van den wal treffen velen der onzen, en plotseling vertoonen zich honderden Maleiers onder luid getier. Maar nog eenmaal verzamelen de jagers al hunne krachten, en doen door welgemikte schoten den vijand afdeinzen. Daarna trekken zij voort in de richting van de sawahs.

Gelukkig valt de duisternis in. Nog één aanval, die aan tien vijanden het leven kost, en onze doodvermoeide strijders hebben een terrein bereikt, waar zij rust kunnen nemen. De Maleiers hebben de vervolging gestaakt. Waarlijk 't werd ook tijd, want de kleine troep was geheel uitgeput.

Tegen den morgen bereikten onze dapperen het fort Van der Capellen. Zeventien man waren onderweg gesneuveld, terwijl geen van de officieren of soldaten ongekwetst was gebleven. Men had twintig uur over berg en door moeras gemarcheerd.